

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ТАБИЙ ФАНЛАР ВА ГЕОГРАФИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
ФИЗИОЛОГИЯ ВА ҲАЁТ ФАОЛИЯТИ ҲАВФСИЗЛИГИ
КАФЕДРАСИ

М. Мамажанов

РЕФЕРАТ

Мавзу: Алькоголизмнинг зарарли
оқибатлари

Наманган - 2011

Алькоголизмнинг зарарли оқибатлари

Режа:

1. Алькоголизмни келиб чиқиши ва тарқалиш тарихи.
2. Этил спиртининг физик-кимёвий хусусиятлари.
3. Алькоголизмнинг зарарли оқибатлари.
4. Алькоголизмга қарши кураш.

Рефератда алькоголизмни келиб чиқиши ва тарқалиши, дунё мамлакатлари бўйича спиртли ичимликларни ишлаб чиқариш ва сотиш, этил спиртининг физикимёвий хусусиятлари, алкогольни организм турли системаларга зарарли таъсирлари, ирсий хусусиятларни бузиши, турли касалликларни келтириб чиқариши, инсоний фазилатларни йўқотиши ҳамда жамиятдаги ижтимоий зарарлари ишончли далил ва фактлар билан очиб берилган бўлиб, талабалар ва кенг омма учун мўлжалланган.

Алькоголизмни келиб чиқиши ва тарқалиш тарихи.

Қадим замонлардан одамлар баъзи маст қилувчи моддаларни тайерлаб, уларни турли маросимларда истеъмол қилишган. Қадимда Греция, Италияда спиртли ичимликларни турли маъросимлар тантанали урф-одатларда истеъмол қилганлар. Алькоголни биринчи марта араб алхимик олим кашф этган. У тасодифан кашф қилган маст қилувчи суюқликни, алькехаль яъни нозик эрувчи «енгил» «учувчи» деб номлаган. Қария алхимик алкогольдан озгина татиб кўрганда хурсанд бўлган, кайф қилган. Шу даврдан бошлаб алкогольни истеъмол қилиш кенг тус ола бошлаган. 1971 йилда дунё бўйича 8,5 млрд. литр спирт ишлаб чиқарилган, Б.М.Левиннинг (1972) маълумотига кўра планетанинг ҳар бир кишисига бир йилига 1 л спирт, 6 л вино, 10 л пиво тўғри келар экан.

1910 йилда Россиянинг ҳар бир кишисига 3,6, 1914 йилда 4,6 литр ароқ тўғри келган.

1914 йилда биринчи жаҳон уруши бошланиши билан чор ҳукумати спиртли ичимликларни сотишни ман этади.

Бутун дунё соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига кўра 1930 - 1965 йиллар орасида спиртли ичимликларни ишлаб чиқариш 50 мартага ортган. Италияда жигар церрози хасталигидан ҳар 100 минг аҳоли жон бошидан 39,3 эркак, 14,9 та аёлда ўлими кузатилган. Ўзбекистон Республикасини бозор иқтисодига ўтиши муносабати билан хусусий дўконларда турли баъзан назоратдан ўтмаган спиртли ичимликлар сотишмоқда. Бу баъзи одамларни заҳарланишига сабаб бўлмоқда.

Афсоналардан маълум бўлишича винони биринчи бўлиб XI асрда араб врачлари Альбуказес ачиган узум ширасини ҳайдаш йўли билан олган

экан. Аькогoл сўзи – нoзик «енгил», «oлий жанoб» деган маънони билдиради.

Вино спиртнинг химиявий номи этил спирти, яъни этанол. Этанол, дипoлисахаридларни ачитқи замбурғлари таъсирида парчaланади. Унинг химиявий формуласи C_2H_5OH .

Этанол — этил спирти рангсиз, енгил ҳаракатчан, суюқлик бўлиб, ўзига хос ҳиди ва аччиқ таъми бор. У сув ва ёғларда яхши аралашади. 78 градусда қайнайди яъни осон буғланади.

Этанолнинг хусусиятлари қўйидагилардан иборат:

- Этанол универсал эритувчи: ўзи ҳам сувли муҳитда ва организмдаги ёғларда яхши эрийди:

- Нерв хужайраларига ўзига хос таъсир кўрсатади ва шунга кўра одамнинг руҳий ҳолатини ўзгартиради.

- Организмнинг барча функционал системаларига заҳарли (токсик) таъсир кўрсатади.

Этанол шиллиқ қаватлар, терини таъсирлайди, у тез сўрилиб қонга ўтади. Оғиз бўшлиғини биров қизартиради ва сўлакни кўп ажратади.

Қабул қилинган аькогoл oшқoзон ингичка ичакнинг бошланғич қисмида сўрилиб қон орқали бутун организмга тарқалади.

Агарда болалик она 50 г спиртли ичимлик ичса бола учун жуда хавфли, чунки аькогoлнинг 25 фoизи она сутининг таркибида бўлади. Болани ногирон қилиб қўйиш учун шунинг ўзи етарли.

Спиртли ичимликларни кўп истеъмoл қилиш, модда алмашинувини бузади: oқсил, углевод, ёғ, витаминлар алмашинуви бузилади. Аькогoлизм психик касалликларнинг келиб чиқишига сабаб бўлади. Ота - онаси ичадиган oиладаги болалар ёмон ўқийди, психик стресс ҳoлатлар туфайли бола кечаси сийиб қўядиган, невроз, ёки тутилиб гапирадиган бўлиб қолади. Хроник аькогoлизм энг кўп 20-22 ёшда (31, 4 фoиз), ва 23 - 26 ёшда (40, 4 фoиз) ёшда учрайди. Спиртли ичимликларни биринчи марта ичиш, бунга боғланиб қолиш 13 — 14 ёшдан, баъзи ҳoлларда 7-8 ёшдан бошланади.

Спиртли ичимликлар ичадиган аёллардан кейинчалик ўлик, чала, жисмоний ва психик камчиликлари бор бола туғилади.

Баъзан ақли заиф, турли камчиликларга эга, ортиқча бармоқлари бор, юраги парoг болалар ҳам туғилиши мумкин. Шунингдек, психоз, невроз, тутқаноқ; касалликлари ҳам аькогoлизм билан боғлиқ. Спиртли ичимликларни кўп ичиш туфайли нафас касалликлари, кўпинча сил касаллиги келиб чиқади.

Қон босими, юрак ишемияси, миокард инфаркт касалликларининг 62 фоизи алькоголизм туфайли келиб чиқади. Алькоголни узоқ тизимли ичиш туфайли жигар касалланади, жигар церрози келиб чиқади. Бу касалликларнинг 60 фоизи ўлим билан тугайди. Алькоголикларда кўпинча кизилўнгач раки, ёки оғиз бўшлиғи раки вужудга келади.

Алькоголикларнинг 90 фоизи ошқозон гастрит касалликларга учрайди. Алькоголни кўп ичиш турли ҳуқуқбузарликка сабаб бўлади.

Алькоголикларнинг ўртача умри ичмайдиган кишиларга қараганда 10-15 йил кам. Бутун дунё соғлиқни сақлаш ташкилоти (ВОЗ) маълумотиға мувофиқ ичкиликбозликдан ҳар йили 1,5 миллион одам ўлади. Алькоголиклар ўз касбини йўқотади, бошқа иш қидиради. Ичкиликбозлик билан оилани барбод қилувчи асосий омил ҳисобланади.

Алькоголдан заҳарланишнинг учта даражаси бўлади.

Биринчи даражада кўзғолиш ҳосил бўлади, эйфория, тетиклик, кўрқиш, ҳаракат активлигини тормозланиши вужудга келади. Бироз қизариш кам ҳолларда тери қатламини оқариши, пульсни тезлашиши, иштаҳани яхшиланиши, жинсий қобилятнинг ортиши кузатилади, Одам тетик сахий, кўп нарсаларни ваъда қиладиган, кўп гапирадиган, дистанция ва тактил сезгирлигини йўқотади.

Иккинчи даражада мастлик марказий нерв тизимининг олий бўлимларининг тормозланиши билан ҳарактерланади.

Бунда умумий заифлик, фикрлаш темпини пасайиши юришни секинлашуви, нутқни бузулиши кузатилади. Мувозанати бузилади. Ўз хулқини назорат қилиш бузилади.

Учинчи даражадаги мастлик бу онгни чуқур бузилиши ҳисобланиб, одам ҳушидан кетади. Комада аввал тери қизаради, сўнг кўкариб кетади. Қорачиқ кескин тораяди, тана ҳарорати пасаяди, нафас олиш секинлашади. Пульс тез-тез, бўш ура бошлайди.

Мускул тонуси пасаяди, баъзан тутқаноқ тутади, сийдик ажралиш ихтиёрсиз бўлади.

Бу стадияда кўпчилик ички аъзолар ва қон айланиш бузилади. Кам қонлик ривожланади, модда алмашинув бузилади.

Оғир мастликдан сўнг одам ҳеч нарсани эсламайди, таъсирчан бўлиб, қолади, кам ҳаракат қилади. Уйқу бузилади, бунда алькогол 8-20 суткагача организмда сақланиб қолади.

Алькоголизмга қарши кураш.

Бизнинг эрамиздан аввал 1220 йилда Хитой императори Ву Венг маст одам отилишга ҳукм этилиши ҳақида қонун қабул қилган.

Бирлашган Араб давлатида, Эмиратларда алькоголик ичкиликларни ичиш бутунлай тақиқланган. Спиртли ичимлик ичган мусулмон 40 дарра урилган. Мусулмон бўлмаганларга 750 фунстерлинг жарима солинган.

Пётр 1 маст одамларни таёқ билан урдирган чуқурга туширган. Ичкиликбозлик билан қамалган одамнинг бўйнига (6 кг 800г) медал осиб қўйилган. Бу медалга «пиянисталиги учун» деб ёзиб қўйилган.

1985 йилда Ўзбекистон Республикасининг Президиуми «Ичкиликбозлик ва алькоголизмга қарши курашиш ва спиртли ичимликларни уйда тайёрлашни олдини олиш ҳақида» фармон қабул қилганди. Бу фармонда жамоат жойларда спиртли ичимликларни ичиш ман этилган.

Вояга етмаган болаларни ичкиликка ўргатган одамга йирик миқдорда жарима ёки 5 йил озодликдан маҳрум этиш кўзда тутилган.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. D.SH.Sharipova., Q.Sodiqov va boshqalar Valeologiya asoslari, O'quv qo'llanma T.2009
2. Q.Sodiqov "Sog'lom turmush tarzini shakllantirish" o'quv qo'llanma, 2007y
3. АнаньевВ.А., Давиденко Д.Н. Общая валеология. –СПб.: БПА, 2000.
4. Брехман И.И. Валеология – наука о здоровье. –М.: «ФиС», 1990.
5. www.google.ru.
6. www.ref.uz.